

Svenska reformgruppen

Till

statsminister Juha Sipilä

finansminister Petteri Orpo

utrikesminister Timo Soini

familje- och omsorgsminister Juha Rehula

För kännedom

projektchef Tuomas Pöysti

Bästa ministrar,

Svenska reformgruppen är en referensgrupp som har tillsatts av Svenska Finlands folkting och Finlands Kommunförbund. Gruppen består av representanter från riksdag, sjukvårdsdistrikt, kommuner, ministerier och politiska partier. Dess uppdrag är att bevaka de språkliga rättigheterna i vård- och regionförvaltningsreformen. Svenska reformgruppen vill uppmärksamma er på grundläggande brister gällande de språkliga rättigheterna i beredningen av social- och hälsovårdsreformen och reformen av strukturerna inom jouren och den specialiserade sjukvården. Vi har tagit del av utkastet till regeringens proposition om ändring av hälso- och sjukvårdslagen och socialvårdslagen samt utkastet till statsrådets förordning om grunderna för brådskande vård och villkoren för jour inom olika medicinska verksamhetsområden.

I utkastet föreslås en jourstruktur med 12 sjukhus som ska ansvara för den omfattande jourverksamheten dygnet runt. Eftersom Seinäjoki centralsjukhus föreslås vara det enda sjukhuset med fullskalig jour dygnet runt i gamla Vasa län, blir ca 96 000 svenskspråkiga personer i Österbotten och Mellersta Österbotten utan akutvård på sitt modersmål. I praktiken är avståndet från Vasa till närmaste tvåspråkiga sjukhus, Åbo universitetscentralsjukhus, ca 330 km och från Karleby 450 km.

Förslaget medför stora utmaningar för det allmänna att säkerställa att svenskspråkiga personer i Österbotten får vård på eget språk. Svenska reformgruppen har därför vänt sig till professor Olli Mäenpää för att få hans utlåtande om hur de grundläggande språkliga rättigheterna påverkas av social- och hälsovårdsreformen och reformen av strukturerna inom jouren och den specialiserade sjukvården.

I 17 § i grundlagen bestäms den grundläggande rätten att hos myndigheter i egen sak använda sitt eget språk. Rätten gäller även myndighetskontakter i servicesyfte. De grundläggande språkliga rättigheterna förutsätter att nationalspråken är både formellt och faktiskt likställda och att förverkligandet av rättigheterna är fungerande (Mäenpää, s. 2).

Mäenpää konstaterar i sitt utlåtande att en administrativ koncentrerings av specialsjukvård till större enheter betyder att sjukvårdens förvaltning omorganiseras. Detta utgör det som i 122 § 1 mom. i grundlagen avses med förvaltningens organisering, som förutsätter strävan efter en indelning i förenliga områden så att den finsk- och

svenskspråkiga befolkningens möjligheter att erhålla tjänster på det egna språket tillgodoses enligt lika grunder. Riksdagens grundlagsutskott har i sin tolkningspraxis med tydlighet framfört att om en administrativt fungerande områdesindelning kan definieras på flera alternativa sätt, förutsätter skyldigheten att tillgodose de grundläggande rättigheterna att man väljer det alternativ som bäst tillgodoser de grundläggande språkliga rättigheterna. Mäenpää konstaterar i sitt utlåtande att detta innebär att det inte är möjligt att i lagberedningen ge administrativa ändamålsenlighetsaspekter och ekonomiska aspekter lika mycket eller mer vikt än vad man ger de grundläggande rättigheterna (Mäenpää, s. 7-8).

Vidare framför Mäenpää i sitt utlåtande att grundlagsutskottets tolkningspraxis förutsätter att man bedömer de språkliga konsekvenserna av ändringar som påverkar den administrativa områdesindelningen redan innan ändringarna görs. Han betonar också att det är uppenbart och i enlighet med god lagberedningspraxis att den språkliga konsekvensbedömningen görs innan regeringen ger sin proposition till riksdagen. Mäenpää konstaterar att man i utkastet till regeringens proposition inte har bedömt de språkliga konsekvenserna, varken i samband med den konkreta bedömningen av centralsjukhusen, eller i de kriterier som ligger som grund för journätverket. Speciellt tydlig är bristen när det gäller utvärderingen av Vasa och Seinäjoki centralsjukhus och reformen av den fullskaliga jourverksamheten. Bristen på en språklig konsekvensbedömning eller en ensidig bedömning i den här frågan, kan enligt Mäenpää leda till sådana brister i lagberedningen som strider mot de grundläggande språkliga rättigheterna och grundlagsutskottets praxis. (Mäenpää, s. 4 och 8-9.)

Med hänvisning till det som ovan framförts och till professor Olli Mäenpääs utlåtande i sin helhet, kräver vi en omedelbar bedömning av de faktiska följder förslaget har på de grundläggande språkliga rättigheterna och den svenskspråkiga befolkningens möjligheter att få vård på eget språk. Det är uppenbart att tillgodoseendet av de grundläggande språkliga rättigheterna kommer att försämrats avsevärt i den föreslagna jourstrukturen. Vi anser därför att förslaget bör justeras så att de språkliga rättigheterna för den österbottningska befolkningen kan garanteras. Detta förutsätter att Vasa centralsjukhus är ett av de sjukhus som ansvarar för fullskalig jourverksamhet dygnet runt.

Vänligen,

Svenska reformgruppen

Ulla-Maj Wideroos
ordförande

Kristina Wikberg
Direktör, svenska och
internationella ärenden
Finlands Kommunförbund

Markus Österlund
Folktingssekreterare
Svenska Finlands folkting